

زمانی که باید با یک تصمیم و اقدام مقتضی از بروز یک حادثه یا خسارت پیشگیری کرد اما آن تصمیم و اقدام از سوی مسئولان امر مورد غفلت قرار می‌گیرد، خسارت و آسیب تحمیلی به کشور و مردم از این ناحیه هیچ تفاوتی با خسارت و آسیب وارده ناشی از اتخاذ یک تصمیم یا اقدام اشتباه ندارد و قانوناً و عقلاً این دورا باید یکسان مورد پیگیری و تعقیب قرار داد

ماستمالی برخی مدیران دیگر اثر ندارد!

اتمام حجت رئیس دستگاه قضا با ترک فعل خسارت‌بار مدیران

ورود قوه قضائیه به مقوله ترک فعل‌های مدیران و مسئولان تنها به اعلام موضع، اختصار و تذکر منحصر نماند و سوم آبان ماه «دستورالعمل نحوه مقابله با ترک و وظایف قانونی مدیران و کارمندان و پیشگیری از آن» در ۱۲ ماده از سوی رئیس قوه قضائیه ابلاغ شد. ■■■

در سال‌های اخیر، فهرست خسارت‌های ملی ناشی از «ترک فعل خسارت‌بار مدیران» افزایش یافته است. آتش‌سوزی عظیم ساختمان پلاسکو اواخر سال ۱۳۹۵، سیل ویرانگر و خسارت‌بار اواخر سال ۱۳۹۷ و نیز ابتدای سال ۱۳۹۸ و آتش‌سوزی مرکز پزشکی سینااطهار در سال ۱۳۹۹ از مصداق‌های خسارت‌های زیانباری است که در سطح ملی پدید آمد؛ فجایعی که عامل اصلی آن «ترک فعل ناشی از بی‌توجهی» و عدم رعایت استانداردهای لازم توسط «مقامات و اشخاص حقوقی عمومی» است.

توجه‌های عجیب شهرداری نکته قابل توجه آن است که قریب به اتفاق اعمال خسارت‌بار ناشی از ترک فعل مدیران حوزه حقوق عمومی به تدریج و در بستر زمان به صورت نرم اتفاق می‌افتد و زمان مشهود، مشخص و خاصی ندارد. به عنوان نمونه در بند ۱۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری و تبصره‌های آن که در سال ۱۳۴۵ اصلاح شده است، صراحتاً شهرداری مکلف به رفع خطر و جلوگیری از اقداماتی شده است که اگر به آن توجه می‌کرد و آن وظیفه را ترک نمی‌کرد، حادثه پلاسکو و همچنین آتش‌سوزی بیمارستان سینااطهار رخ نمی‌داد. جالب است که بعد از پدید آمدن این حوادث، شهرداری اعلام می‌کند مثلاً ۱۷ بار در سال‌های مختلف به مدیریت این ساختمان‌ها تذکر داده است؛ با توجه به این اوصاف می‌توان اهمیت دستورالعمل اخیر رئیس قوه قضائیه را بهتر درک کرد.

این عرصه‌ها را «عدالت‌داری» عنوان کرد و افزود:

«عدالت‌داری از جذب و گزینش نیرو تا اجرای قوانین و مقررات در نظام اجرایی مهم‌ترین اصل است و هرگونه کم‌توجهی و کسم‌کاری در این زمینه و ترک فعل‌ها، خسارت‌بار برای کشور و ملت به وجود می‌آورد.»

۱۶ تیر ماه‌نیز در جریان جلسه شورای عالی قوه قضائیه، خسارت‌های فراوانی برای کشور و ملت به وجود می‌آورد. آیت‌الله رئیسی مجدداً موضوع رسیدگی به ترک فعل‌ها را مورد توجه قرار داد و گفت: «من این را به سازمان بازرسی، سازمان قضایی نیروهای مسلح و دادستان تهران هم گفته‌ام که سیاست دستگاه قضایی پیگیری و مواخذه مدیری است که مسئولیت قانونی و شرعی دارد که ببینیم کار او در زمان خودش انجام داده یا نه؟ وگرنه هر روز باید به ما یک گزارش بدهند که این اتفاقات افتاد. باید نسبت به این قصور یا تقصیر خصوصاً ترک فعل‌ها حساس بود، چرا که ما مواردی داریم که ترک فعل‌ها قابل پیگیری قانونی است و بسیاری از ترک فعل‌ها خسارت‌ش از فعل‌ها بیشتر است. مردم انتظار دارند هر کس نسبت به مسئولیتش پاسخگو باشد.»

در خرداد سال جاری نیز رئیس قوه قضائیه در دیدار با قضات و کارکنان دادگستری استان فارس در ارتباط با سیل شیراز و ارتباط آن با ترک فعل‌های مسئولان امر اظهار داشت: «برونده سیل شیراز به دادگاه رفت و با افرادی که قصور کرده بودند، برخورد شد، اما کار درستی که بتواند زمینه پیشگیری از وقوع این حوادث را فراهم کند، لایروبی بود تا حادثه مهمی نداشته باشیم. ترک فعل‌ها باید دنبال شود و شخصی که در زمان مسئولیت خود کاری را که باید انجام می‌داده، انجام نداده است، باید پیگیری شود و اگر ترک فعل او موجب خسارت گردد، باید دنبال شود.»

در مهرماه سال گذشته در جریان آیین نکوداشت سی‌وششمین سالروز تأسیس سازمان بازرسی کل کشور، آیت‌الله رئیسی به طور مبسوط به مقوله ترک فعل

فعل‌ها پرداخت و گفت: «بعضی از ترک فعل‌ها ضریح بسیار بیشتر از بعضی فعل‌هاست و برخی از ترک فعل‌ها بسیار خسارت‌بارتر از فعل‌هاست. کسی که در دورانی مسئولیت داشت و کاری باید انجام می‌داد، اما نکرد یا سندی را باید محکم ایجاد می‌کرد یا جلسه‌ای را باید محکم و با ایتقان می‌ساخت، اقدامی را به صورت اتقان انجام می‌داد که در نهایت یا کار انجام نشد یا اتقان لازم در این کار نبود، این فرد باید مورد مواخذه قرار گیرد، بنابراین در دوران مدیریتی که فرد داشته، باید نسبت به آن حوزه و آن دوران پاسخگو باشد که این می‌تواند تضمین‌کننده باشد و معلوم شود کسی نسبت به ترک فعل‌ها مورد سؤال است.»

بازرسان هم هوشیار باشند

رئیس دستگاه قضا در همان مراسم به موضوع سیل فروردین ۹۸ و برخی ترک فعل‌ها که خسارت سیل را دوچندان کرد اشاره داشت و گفت: «در ارتباط با سیل، گزارشاتی که آقای سراج‌اواخر دوره مدیریتی خود برای من فرستاد، نشان از آن داشت که هشدارهایی توسط بازرسان در زمان‌های مختلف نسبت به ضرورت برخی از لایروبی‌ها و رسوب‌زدایی‌ها داده شده بود که خیلی

کسی که در دورانی مسئولیت داشت و کاری باید انجام می‌داد، اما نکرد یا سندی را باید محکم ایجاد می‌کرد یا جلسه‌ای را باید محکم و با ایتقان می‌ساخت، اقدامی را به صورت اتقان انجام می‌داد که در نهایت یا کار انجام نشد یا ایتقان لازم در این کار نبود، این فرد باید مورد مواخذه قرار گیرد و

بازرسان هم هوشیار باشند

دیدهبان

جفتک اندازی «جاوید رحمان» همچنان ادامه دارد

غرض‌ورزی گزارشگر حقوق بشر سازمان ملل در تازه‌ترین گزارش علیه جمهوری اسلامی جاوید رحمان، گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران در تازه‌ترین گزارش حقوق بشری خود از ایران نسبت به بالا بودن موارد مجازات مرگ، اعتراضات اجباری و تبعیض‌های مذهبی علیه بهائیان ابراز نگرانی کرده است. در جای جای این گزارش نگاه‌های مبتنی بر دیدگاه‌های قدرت‌های غربی که با سیاست‌ها و رویکردهای جامعه ایران تعارض و مقابله دارند بارز و مشهود است. به گفته دبیر ستاد حقوق بشر و معاون بین‌الملل قوه قضائیه، سیاست‌دگی بر گزارش جدید حقوق بشر در ایران مستولی بوده و چارچوب‌های این گزارش بر اساس رویکردهای سیاسی طراحی شده است و ما به ازای حقوقی ندارد.

ایرانی‌ها به وکیل دسترسی ندارند!

آنتونیو گوتش، دبیر کل سازمان ملل متحد روز ۲۷ مهرماه تازه‌ترین گزارش در رابطه با وضعیت حقوق بشر در ایران را در هفتاد و پنجمین نشست مجمع عمومی این سازمان ارائه داد. در گزارش دبیر کل سازمان ملل متحد به نواقص دادرسی کیفری در جمهوری اسلامی ایران از جمله استقلال قضایی، صلاحیت مراجع قضایی، نابرابری در برابر قانون و دسترسی به مشاوران حقوقی اشاره شده است.

مصاحبه با قربانیان نقض حقوق بشر

اطلاعات این گزارش از طریق دولت جمهوری اسلامی ایران، سازمان‌های غیردولتی، رسانه‌ها و با استناد به مصاحبه کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل با افراد از جمله قربانیان نقض حقوق بشر (بخوانید معاندان نظام)، خانواده‌ها و کلای آنها تهیه شده است.

این گزارش، اطلاعات به دست آمده از نهم هم‌راه سال ۱۳۹۸ تا بیستم خرداد ۱۳۹۹ را در برمی‌گیرد. وضعیت اقلیت‌ها، وضعیت زنان و دختران، وضعیت شهروندان دو تابعیتی و فعالان محیط‌زیست‌زدانی در ایران و مجازات مرگ و حد دادرسی عادلانه مواردی است که در این گزارش به آن اشاره شده است.

توصیه‌های جاوید رحمان

جاوید رحمان، گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران در تازه‌ترین گزارش خود می‌گوید از اینکه دولت ایران تنها ۹ توصیه از ۲۵ توصیه در رابطه با آزادی مذهب (شما به وضعیت بهائیان) را به صورت کامل با بنیسی پذیرفته است متأسف است!

در این گزارش، جاوید رحمان ضمن اشاره به ناسازگاری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با حق آزادی بیان از اعتراضات اجباری تحت شکنجه هم‌ا بر از نگرانی کرده است.

معاون بین‌الملل قوه قضائیه هم در تشریح پاسخ ایران به این گزارش گفت: «پیش‌نویس این گزارش چندی قبل در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و در همان مقطع هم ما یک پاسخ مفصلی به این گزارش دادیم.»

علی باقری افزود: «بند بند محتوای گزارش مورد ارزیابی قرار گرفت و اشکالات، نقایص، تناقضات و کاستی‌هایش تبیین شد، ولی نکته مهم این است که به خاطر همان رویکرد سیاسی اولاً در بسیاری از موارد پاسخ‌های جمهوری اسلامی ایران مورد توجه قرار نگرفت و جاهایی هم که ذکر شده بدین صورت آمده است که ادعا و اتهامات گروه‌های سیاسی را گزارشگر ویژه در یک بند آورده و در انتهای آن بند هم نظر دولت جمهوری اسلامی ایران ذکر شده است، بنابراین منجاری گزارش ادعاها و اتهامات آنها نیست و نگاه کارشناسی نسبت به موضوع حقوق بشر به هیچ عنوان در این گزارش وجود ندارد.»

۶۰ بخشنامه در عرض یک‌سال

دبیر ستاد حقوق بشر و معاون بین‌الملل قوه قضائیه در تبیین اقدامات بشردوستانه این قوه در دوران تحولش گفت: «یکی از رویکردهای قوه قضائیه در دوره جدید صیانت از کرامت انسانی و استیفای حقوق مردم در عرصه‌های مختلف است. به طور مثال من در روز پیش در بازدیدی که از زندان زنان داشتم خیلی از مسائل مورد بررسی و رسیدگی قرار گرفت و شاید بنده به طور مشخص با بیش از ۵۰ نفر از خانم‌های زندانی صحبت کردم و مسائل و مشکلات آنها را شنیدم.»

معاون بین‌الملل قوه قضائیه با تأکید بر اینکه این قوه در دوره جدید نگاه ویژه‌ای به صیانت از مرزهای کرامت انسانی دارد، اظهار داشت: «براین اساس در سال گذشته آیت‌الله رئیسی بیش از ۶۰ بخشنامه دستورالعمل و آیین‌نامه صادر فرمودند که بیش از ۲۰ عدد از این دستورالعمل‌ها متوجه و متمرکز بر بحث‌های مربوط به صیانت از حقوق بشر و مردم در عرصه‌های مختلف به ویژه در بخش‌های مختلف قوه قضائیه است.»

گفتنی است صیانت از حقوق مردم یکی از رویکردهای جدی قوه قضائیه است و برای همین هم ریاست قوه قضائیه و هم دیگر ارکان قوه تأکید جدی روی صیانت از این حقوق در داخل قوه قضائیه دارند.

رسیدگی بی‌نوبت به خطرات کارگاه‌ها

در ماده ۴ «دستورالعمل نحوه مقابله با ترک وظایف قانونی مدیران و کارمندان و پیشگیری از آن» نیز مسئولیت‌های دیوان عدالت‌داری در مقابله با ترک فعل‌های مدیران و مسئولان درج شده است و در بند الف آن قید شده که چنانچه ترک فعل مدیران دستگاه‌های اجرایی دارای وصف مجرمانه یا متضمن تضییع حقوق عمومی یا خسارت به اموال یا منافع عمومی باشد، دیوان عدالت‌داری باید حسب مورد مراتب را جهت اقدام قانونی به دادستان کل کشور یا سازمان بازرسی کل کشور یا دیوان محاسبات اعلام کند.

اما در ماده ۵ «دستورالعمل نحوه مقابله با ترک وظایف قانونی مدیران و کارمندان و پیشگیری از آن» به مودی اشاره شده که عمل به آن می‌تواند از بروز حوادثی نظیر پلاسکو و کلیتیک سینا‌اطهر جلوگیری کند. در ماده مزبور قید شده است در صورتی که بازرسان کار یا کارشناسان بهداشت، موضوع ماده ۱۰۵ قانون کار، مصوب ۱۳۶۹ در بازرسی از کارگاه‌ها، احتمال بروز خطر یا حادثه را در اثر عدم رعایت موازین و مقررات اطلاع دهند، با اعلام مقام مسئول، دادستان به قید فوریت و خارج از نوبت قرار تعطیل و لاک و مهر صادر می‌کند.

جایی که سازمان بازرسی باید اقدام کند

در ماده ۲ «دستورالعمل نحوه مقابله با ترک وظایف قانونی مدیران و کارمندان و پیشگیری از آن» نیز مسئولیت‌های سازمان بازرسی کل کشور در اجرای این دستورالعمل قید شده است؛ در بند الف این ماده آمده که سازمان بازرسی کل کشور موظف به فراهم آوردن زمینه پیشگیری از وقوع جرم و تخلف و سوء جریان احتمالی در دستگاه‌های اجرایی با انجام اقداماتی از قبیل اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی و تعامل با مسئولان آن دستگاه‌ها و ارائه گزارش‌های نظارتی هشدار دهنده و بهنگام است. از بند ب ماده ۲ دستورالعمل مزبور چنین استنباط می‌شود که چنانچه مسئولان دستگاه‌های اجرایی از ترتیب اثر دادن به پیشنهادهای سازمان بازرسی کل کشور در راستای قانونی مدیران و کارمندان و پیشگیری از آن بر آن تأکید شده، این است که به دستگاه‌های اجرایی که نسبت به اقامه دعوی در مراجع قضایی در موارد تضییع حقوق عامه و منافع بیت‌المال اقدام نمی‌کنند، تذکر دهد. همچنین وفق ماده قانونی مزبور، چنانچه یک دستگاه اجرایی طرف مدت متعارف اقدام لازم جهت اقامه دعوی به عمل نیاورد و در نتیجه بر اموال دولتی یا حقوق عمومی خسارت وارد شود، سازمان بازرسی کل کشور باید مراتب را به دادستانی اعلام کند تا دادستانی از دادگاه درخواست جبران خسارت توسط دستگاه اجرایی مورد اشاره را به عمل آورد.

دادستان تحت پیگرد قرار دهد

در بند الف ماده ۳ دستورالعمل مزبور، دادستان‌های سراسر کشور مکلف شده‌اند ترک فعل‌های مدیران و مسئولان دستگاه‌های اجرایی را که سبب بروز خسارت و صدمه به اموال عمومی و حقوق اساسی مردم می‌شود، پیگیری ویژه کنند.

در این بند قید شده است: در صورتی که ترک وظایف قانونی مدیران، مسئولان و رؤسای دستگاه‌های اجرایی و اهمال در انجام وظیفه و عدم نظارت بر کارکنان موجب تضییع حقوق عمومی یا ایراد صدمه یا خسارت بر اموال عمومی یا منافع بیت‌المال یا حقوق اساسی ملت مانند حق سلامت یا امنیت عمومی و دیگر حقوق مصرح در قانون اساسی ناظر بر حقوق عامه شود یا مضر به سلامت و امنیت مردم شود یا این قبیل اقدامات سبب بروز یا توسعه خسارت و صدمات گردد و دارای وصف مجرمانه باشد، دادستان‌های سراسر کشور در اسرع وقت نسبت به تعقیب موضوع، جمع‌آوری ادله و نظارت بر تحقیقات اقدام لازم را به عمل آورند و مراتب را به دادستان کل جهت پیگیری اعلام نمایند. اما در بند ب ماده ۳ دستورالعمل مزبور نیز به موضوع ترک فعل‌هایی پرداخته شده که هنگام بروز سوانح و بلایای طبیعی نظیر سیل و زلزله، برجسته می‌شوند و نمونه مشابه آن در سیل فروردین ۹۸ بروز و ظهور داشت.

در این بند درج شده است: در مواردی که تصمیمات اداری مدیران و مسئولان یا ترک فعل یا تأخیر ناموجه آنان در اقدامات فوری امدادی یا نحوه مدیریت سوانح و بلایای طبیعی به گونه‌ای باشد که زمینه‌ساز وقوع خسارت به منابع و اموال عمومی یا سلامت شهروندان شود، دادستان‌های سراسر کشور مکلفند ضمن اعلام مراتب به سازمان بازرسی کل کشور با انجام اقدامات پیشگیرانه از قبیل تذکر و احطار یا تعقیب از حقوق عامه مردم صیانت کنند.